

Bevarandeplan för Natura 2000-område Krageholmssjön

SE 0430137

pSCI beslutat av Regeringen 2000-07

SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12

Bevarandeplan kungjord av länsstyrelsen 2005-12-16

Kommun : Ystad
Läge : 2 km V Sövestad kyrka
Markägare : Enskilda
Areal: 217,8 hektar

Krageholmssjön är förutom ett Natura 2000-område också;

- av riksintresseområde för naturvård (3 kap 6 § miljöbalken),
- i Nationell Bevarandeplan för Odlingslandskapet,
- i länets Naturvårdsprogram,
- i Ystad kommuns översiktsplan.

Vad betyder Natura 2000?

Natura 2000-områdena ska bidra till att skyddsvärda naturtyper och arter får ett långsiktigt bevarande. Att en mark brukas på ett lämpligt sätt är i många fall en förutsättning för att skyddsvärda naturtyper och arter ska kunna bevaras. Bevarandeplanen ska peka ut naturvärdena för ett område och beskriva vad som krävs för att värdena långsiktigt ska finnas kvar.

Naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök sommaren 2003.

Tabell 1. Krageholmssjön naturtyper med arealer 2003, Natura 2000-arter samt Natura 2000-koder inom parentes.

Naturtyp	Areal (ha)
Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ (9160)	3,3
*Alluviala skogar som tidvis är översvämmade (91E0)	3,86
Naturligt eutrofa sjöar med nate-eller dybladsveg. (3150)	199,89
Totala arealen naturtyper:	207,9
*= prioriterad naturtyp enligt Natura 2000	
Art	
Havsörn - <i>Haliaeetus albicilla</i> (A075)	
Nissöga - <i>Cobitis taenia</i> (1149)	
Bred paljettdykare - <i>Graphoderes bilineatus</i> (1082)	

Bevarandesyfte och bevarandemål

Det övergripande bevarandesyftet är att upprätthålla ovan nämnda naturtyper i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

För Krageholmssjön innebär detta följande bevarandemål:

Areal

- Sjöns yta skall omfatta minst 200 hektar.
- Övriga habitat ska ha kvar eller öka sin nuvarande utbredning (Se tabell 1).

Struktur och funktion för Krageholmssjön

- En kraftigt minskad näringsbelastning och långsiktigt syresatta bottensediment.
- Minskade algblomningar.
- Ett ökat siktdjup som tillåter undervattensvegetationen att öka i sida och djup.
- Ett stabilt rovfiskbestånd med gädda, gös och stor abborre som kan hålla ned djurplankton ätande cyprinider som mört och brax.

Struktur och funktion för ek-avenbokskog av buskstjärnblomma typ.

- Nuvarande mängd död ved skall bibehållas och öka.
- Gamla grova träd ska lämnas.

Struktur och funktion för alluviala skogar som tidvis är översvämmade.

- Skall få fortsätta att översvämmas.
- Andelen död ved ska öka.

Typiska arter

- Gädda, axslinga, grovnate och trubbnate skall finnas kvar i livskraftiga populationer i sjön.

Natura 2000 arter

- Nissöga och bred paljettdykare skall finnas kvar i livskraftiga populationer i sjön.
Havsörn skall årligen häcka vid och födosöka i sjön.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning

Områdesbeskrivning

Natura 2000 området omfattar hela sjön (ön Lybeck undantaget då detta är ett eget Natura 2000 område) och en smal del av strandzonen. Sjön som är belägen 43 meter över havet är relativt

liten men med Skånska mått mätt djup. Medeldjup är hela 5 meter och maxdjupet 9 meter. Sjön karakteriseras av breda vassbälten och tidvis grumligt vatten och är, trots att avrinningsområdet är litet, kraftigt näringspåverkad. Eftersom Krageholmssjön är en så kallad referenssjö med återkommande provtagningar finns en del kunskap om sjöns utveckling. Sett över tiden har sjön blivit allt mer näringsrik vilket också indikeras av de allt mer omfattande algblomningarna senare år. Det finns ett flertal fiskarter i sjön men rovfisk som, gädda, gös och större abborre minskar medan cyprinider som mört ökar. Under 2005 utfördes i länsstyrelsens regi dykinventering av vattenväxter. Vid detta tillfälle var hela sjön kraftigt påverkad av algblomning och sedimenten var kraftigt reducerade under 2 meters djup. Trots att ett flertal undervattensväxtarter påträffades var samtligas utbredning i sida och djup liten. Kunskapen om sjöns evertebratfauna är fortfarande bristfällig och bör uppdateras under 2006 års basinventering.

Omgivande vegetationstyper domineras i huvudsak av bokskog av lågörttyp och odlade marker. En bård av örtrik blandlövsskog med ek, ask, lind, lönn, al, alm m.fl. arter löper längs sjöns västra strand. Stranden är bevuxen med säv och vass. Ställvis kan även flytbladsväxter som gul näckros och nate ssp. förekomma, men undervattensvegetationen har dålig djuputbredning på grund av det ogynnsamma. Sjöns östra del domineras av täta bladvassar och på sina ställen en bård av klibbalstrandskog. Ett öppet odlingslandskap med åker- och någon enstaka betesmark präglar landskapsbilden. Den södra viken omges av örtrik lövblandskog och bokskog. Vattenstranden är bevuxen med relativt gles säv och bladvass. I sjöns norra ände finns en mindre ö, Lybeck, som är bevuxen med örtrik lövblandskog.

Krageholmssjöns flora är sedan länge väl dokumenterad och även nämnd i Linnés Skånska resa som en lokal med många intressanta kärlväxtarter. Arter som munkhätta (*Arum alpinum*, uppgiven från 1961-67), strutbräken (*Matteuccia strutiopteris*), brunnäva (*Geranium phaeum*), luddkrissla (*Inula britannica*) m.fl. förtjänar att nämnas. Av de arter som uppgivits under 1700- och 1800talet är ca 70 % återfunna i sentida undersökningar. I faunan märks hotade arter som exempelvis nissöga.

Förändringar i omgivande markers skötsel under förra århundradet tycks inte ha påverkat vegetationen i alltför stor utsträckning oaktat att några tidigare uppgivna arter ej återfunnits. Dock bör noteras att den minskade hävden i form av slätter och bete i sjöns östra del har orsakat en viss igenväxning och att vassbältet tenderar att breddas i litoralzonen.

Genom sitt tätortsnära läge har området betydelse som studieobjekt i undervisningen. För den botaniskt intresserade allmänheten är sjön och dess omgivning en relativt lättillgänglig exkursionslokal.

Naturtyper

De terrestra vegetationstyperna på sluttningarna ner mot sjöns västra del samt ön i sjöns norra del domineras av Blandlövsskog av örtrik typ. Trädskiktet domineras av bok, ask, ek, al, lönn medan fältskiktet domineras av lundelm, lundgröe, lundslok, skogssallat, stor häxört och kirskål. Längs

östra stranden är det mer öppet mot jordbrukslandskapet. Ställvis förekommer Klibalstrandskog med svart vinbär i buskskiktet samt hampflockel, gul svärdslija och stor häxört i fältskiktet. För övrigt dominerar bladvass i strandkanten till skillnad från västra strandkanten som har en öppen vattenyta så när som sparsamt med säv och borstnate.

En högörtäng som utvecklats i en avsnörd vik som dränerats finns i sydvästra hörnet. Älgört, strätta och högstarr typ bunkestarr och vass-starr ingår i fältskiktet.

Natura 2000-arter

Bred paljettdykare finns i området. Denna art är beroende av hyfsat djupa sjöar och dammar med tät vegetation. Både den färdiga skalbaggen och larven lever som rovdjur på, i första hand andra vattenlevande insekter. Det föroreningskänsliga nissögat är beroende av mjukbottnar där den kan gräva ned sig dagtid. Fisken kan magasinera luft tagen från ytan i tarmkanalen vid låga syrehalter men kan inte leva i syrefria, reducerade sediment. Vid inventeringar utförda i området har havsörnen konstaterats häcka regelbundet i området sedan 2000. Havsörnen är vid boplatsen mycket störningskänslig och behöver lämpliga, kraftiga boträd för sin häckning. Arten är till stor del knuten till vatten då den är beroende av fisk med låga halter av miljögifter som föda, speciellt under häckningsperioden.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

Ett nära samarbete mellan berörda myndigheter och den som äger eller brukar en mark är en av de viktigaste förutsättningarna för att ett områdes värdefulla livsmiljöer och arter ska finnas kvar. Hävd för att hålla kvar högörtängen, skogshabitaten bör utvecklas fritt och sjön är beroende av minskat tillflöde av näringsämnen.

Ytterligare information om naturtyper och Natura 2000-arter i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledning under rubrikerna "Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus" och "Ekologiska krav". Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Risk för skada

De största riskerna för områdets naturtyper/Natura 2000-arter är:

- Tillförsel av gödande ämnen, främst fosfor till sjön.
- Ökad frekvens av algblommningar i sjön som leder till internbelastning av fosfor.
- Sämre siktdjup på grund av algblommningar och tillförsel av färgande ämnen från t ex skogsbruk och annan markanvändning som påverkar undervattensvegetationen och arter knutna till denna negativt.
- Igenväxning av högörtängen.
- Avverkning av skogsmarken (direkt habitatförstörelse resp indirekt risk för övergödning).
- Övergödning via luft och vatten från regionala och lokala källor.

- Förändringar av hydrologin

Ytterligare information om naturtyper och Natura 2000-arter i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledning under rubriken ”Hotbild”. Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Bedömning av bevarandestatus

Vid fältbesök konstaterades bevarandestatusen för områdets naturtyper (se tabell 2).

Tabell 2. Bevarandestatus 2003 för områdets naturtyper och Natura 2000-arter.

Naturtyp	Bevarandestatus
Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ (9160)	Gott bevarande
*Alluviala skogar som tidvis är översvämmade (91E0)	Gott bevarande
Högörtäng (6430)	Ordinärt bevarande
Naturligt eutrofa sjöar med nate-eller dybladsvegetation (3150)	Gott bevarande
Art	
Nissöga - <i>Cobitis taenia</i> (1149)	Ej bedömt
Bred paljettdykare - <i>Graphoderes bilineatus</i> (1082)	Ej bedömt
Havsörn <i>Haliaeetus albicilla</i> (A075)	Gott bevarande

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges. Om tillstånd inte kan ges och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten har markägaren rätt till ersättning. Mer information finns i Naturvårdsverkets broschyr ”Natura 2000 Värdefull natur i Sverige” och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Skydd

Området saknar övriga skydd.

Miljö- och landsbygdsprogrammets ersättningar utgår för skötseln av Krageholmssjön. I åtgärdsplanen för området har skötselvillkoren fastställts. Åtgärdsplanen gäller t o m 2005.

Bevarandeåtgärder

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områdena och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå dessa mål är ett gott samarbete mellan staten och den/dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare/arendator kan ersättning fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen. Mer information om

regler, ansvar och ersättningar i samband med Natura 2000 finns i Naturvårdsverkets broschyr ”Natura 2000 Värdefull natur i Sverige” och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Enskilda avlopp till sjön är inventerade av Ystad kommun och merparten av avloppen i och kring Årsjö är åtgärdade. Kvarvarande avlopp bör åtgärdas snarast. Det behövs även en översyn av strandnära jordbruk för att undersöka om näringsläckaget från jordbruksmarken kan minska ytterligare.

Restaureringsåtgärder

Eventuellt kan utfiskning av vitfisk bli aktuellt i sjön.

Löpande skötsel

Skogshabitaten bör ha naturvårdsanpassad skötsel, s.k. NS-skog.

Övrig omgivande skogsmark bör skötas enligt blädningsteknik för att undvika risken för ökad näringstillförsel som större hyggen kan innebära.

Vid behov bör buskröjning ske längs sjöns östra strand.

Högörtängens busk- och trädkikt bör röjas regelbundet.

Viktigt att tänka på

Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsvårdsstyrelsen kontaktas.

Uppföljning

1. Kontroll av naturtypernas areal, struktur och funktion och typiska arter vart 5-6 år.
2. Kontroll av Natura 2000-arternas förekomst och deras livsmiljöers struktur och funktion vart 5-6 år.
3. Sammanställning och utvärdering av skydd samt meddelade tillstånd mm.

Övrigt

Bevarandeplanen gäller tills vidare. Bevarandeplanen kommer att revideras om ny kunskap ger anledning till det.

Referenser

Artdatabankens Artfaktablad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.

Artdatabanken information till Länsstyrelsen i Skåne län om rödlistade arter, GIS-skikt.

Länsstyrelsen i Kristianstads län (1996). *Från Bjäre till Österlen*.

- Länsstyrelsen i Skåne län (1997). *Från Kullaberg till Sandhammaren naturvårdsprogram för f.d. Malmöhus län*. Miljöenheten, naturreserufunktionen.
- Länsstyrelsen i Skåne län (2003), Information lagrad i Kartongen (GIS-skiktsgrupperna Miljö resp. Lantbruk)
- Naturvårdsverket (2005). *Uppföljning av Natura 2000 i Sverige uppföljning av habitat och arter i Habitat-direktivet samt arter i Fågeldirektivet*. Rapport 5434.
- Naturvårdsverket (2003). Art- och naturtypsvisa vägledning. Publicerade på <http://www.naturvardsverket.se/>.
- Naturvårdsverket (1997), *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*.
- Nordiska Ministerrådet (1999), *Markanvändning och vegetation i nordiska odlingslandskap*. TemaNord Miljö 1999:555.
- Nordiska Ministerrådet (1998). *Vegetationstyper i Norden*. (ed. Lars Pålsson). TemaNord Miljö 1998:510. Nordiska Ministerrådets sekretariat.

Bilagor

1. Naturtyper enligt Natura 2000 Krageholmssjön
2. Rödlistade arter

Upprättad av Länsstyrelsen i Skåne län
Planförfattare: Yngve Persson
Senast reviderad 2005-12-05 av Nils Carlsson

Bilaga 2

Rödlistade arter och övriga Natura 2000-arter

(SE 0430137)

Krageholmssjön

	Hotkategori	Namn
Borstnate-typ		
Fiskar	NT	Nissöga - <i>Cobitis taenia</i>
Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ		
kärlväxter	VU	Månviol - <i>Lunaria rediviva</i>
	NT	Skogsveronika - <i>Veronica montana</i>
lavar	NT	Blek klotterlav - <i>Gyalecta flottowii</i>
	NT	Bokvårtlav - <i>Pyrenula nitida</i>
	NT	Flikig sköldlav - <i>Melanelia luciniatula</i>
	NT	Grå skärelav - <i>Schismatomma decolerans</i>
	NT	Orangefärgad klotterlav - <i>Opegrapha ochrocheila</i>
	NT	Rosa lundlav - <i>Basidia rosella</i>
	VU	Stiftklotterlav - <i>Opegrapha vermicellifera</i>

2002-08-05 Yngve Persson

